

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **T.M.**

oskarżonego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 20 § 2 w zw. z art. 56 § 2 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 września 2025 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 4 lutego 2025 r., sygn. akt II Ka 591/24,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 23 lipca 2024 r., sygn. akt II K 1251/23

i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

p o s t a n o w i ł

1. **oddalić skargę,**
2. **kosztami postępowania skargowego obciążyć**
oskarżonego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 23 lipca 2024 r. w sprawie II K 1251/23 uniewinnił oskarżonego T.M. od popełnienia czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. w zw. z art. 56 § 2 w zw. z § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2a k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. (czyn z pkt 1 aktu oskarżenia) oraz czynu z art. 271a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (czyn z pkt 2

aktu oskarżenia), przy przyjęciu idealnego zbiegu czynów w pkt 1 i 2 na zasadzie art. 8 § 1 k.k.s., z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

We wniesionej na niekorzyść oskarżonego apelacji, prokurator, zaskarżając wyrok w całości, zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia polegający na błędnym przyjęciu, iż w stosunku do T.M. nie wykazano zaistnienia znamion podmiotowych formy zjawiskowej pomocnictwa oraz przypisania mu sprawstwa wykonawczego przestępstwa poświadczenia nieprawdy, ponieważ nie miał i nie ma umiejętności ku temu aby rzeczywiście prowadzić przedsiębiorstwo, wystawiać faktury, pomagać w wyłudzeniu nienależnego zwrotu podatku VAT, podczas gdy prawidłowa i wnikliwa analiza materiału dowodowego, prowadzi do wniosku odmiennego, a to że oskarżony miał pełną świadomość przestępczego charakteru swojej działalności, brał w niej aktywny udział i działał świadomie na rzecz wyłudzenia podatku VAT, czym zrealizował znamiona przestępstw zarzuconych mu aktem oskarżenia”. Apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł również Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu i zaskarżając wyrok w całości zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że czyny oskarżonego nie zawierają znamion przestępstw podczas, gdy dokładna analiza zebranych dowodów prowadzi do odmiennego wniosku”, domagając się w konkluzji uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, wyrokiem z dnia 4 lutego 2025 r., sygn. akt II Ka 591/24, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok uchylający wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżając wyrok na korzyść w całości, zarzucił „naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku: art. 437 § 1 i 2 k.p.k. - przez wadliwe uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 23 lipca 2024 r. sygn. akt II K 1251/23 - na niekorzyść oskarżonego - i przekazanie sprawy

Sądowi Rejonowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy - także na etapie postępowania apelacyjnego - nie pozwalał na przyjęcie, że oskarżony miałby dopuścić się zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów - przez co brak było podstaw do uwzględnienia którejkolwiek z apelacji wniesionych na niekorzyść oskarżonego, a zaskarżony nimi wyrok - w całości uniewinniający T.M. - zasługiwał na utrzymanie go w mocy”.

Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania „w kierunku utrzymania w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu”.

Odpowiadając pisemnie na skargę, prokurator oraz Naczelnik Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu wnieśli o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 (art. 539a § 3 k.p.k.). Z kolei zgodnie z art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Taka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Sąd Okręgowy, powołując art. 437 § 2 k.p.k., jako podstawę uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu wskazał przepis art. 454 § 1 k.p.k. (sekcja 5.3.1.2.1. uzasadnienia), tj. wynikający z niego zakaz *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., którego istotą jest to, iż Sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji. Sąd odwoławczy, uznając zasadność wniesionych apelacji podkreślił, że zaprezentowana przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu argumentacja, wskazująca na cechy rzekomej nieświadomości i braku zamiaru oskarżonego w popełnieniu zarzucanych mu przestępstw nie znajduje oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym i ustalonych na jego podstawie faktach. Sąd Okręgowy, po przeanalizowaniu materiału dowodowego, doszedł do wniosku, iż oskarżony T.M.

bez wątplenia przewidywał i godził się na to, że udziela innym osobom pomocy do dokonania oszustwa podatkowego, a dla przypisania mu odpowiedzialności za pomocnictwo do popełnienia przedmiotowego przestępstwa nie ma przy tym znaczenia, czy posiadał on szczegółową wiedzę na temat przestępstwa i okoliczności związanych z jego popełnieniem. Istotą działania w tej formie zjawiskowej, jak podkreślił Sąd, jest jedynie ułatwienie innej osobie popełnienia czynu zabronionego przy świadomości, że dokonane przez pomocnika działania stwarzają możliwość jego popełnienia. W rozważanej sprawie oskarżony miał wystarczająco czytelny obraz procedury przestępczego skoro z okoliczności sprawy wynika, że nabył udziały w spółce faktycznie istniejącej jedynie celem wyłudzeń podatku VAT oraz objął w niej funkcję prezesa zarządu, a następnie miał wgląd w dalsze działania sprawców skoro podpisywał dokumenty, w tym wyrażał zgodę na odroczenie wskazanych w fakturach płatności, a nawet uczestniczył w pozyskaniu do analogicznej działalności przestępczej kolejnych osób (Z. B. i M. S.). Działania podejmowane przez oskarżonego nie były jednorazowe i trwały w stosunkowo długim okresie, przy czym otrzymywał w zamian środki finansowe, które nie miały innego logicznego uzasadnienia niż to, iż stanowią gratyfikację za udział w przestępstwie. Konkludując, Sąd Okręgowy uznał, że przy uwzględnieniu zasad prawidłowego rozumowania, doświadczenia życiowego i wskazań wiedzy – uwarunkowania przedmiotowej sprawy jednoznacznie świadczą, że T.M. (w zamian za otrzymywane środki pieniężne) zdecydował się udzielić pomocy w działalności przestępczej polegającej na wyłudzeniu nienależnego podatku VAT (pkt 3 formularza uzasadnienia).

Warto podkreślić, że możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18). Argumentacja zawarta w wyroku Sądu Okręgowego wskazuje na to, że rozpoznając wniesione apelacje, dokonał Sąd ten własnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i

w konsekwencji tej oceny sformułował wniosek o konieczności skazania oskarżonego, czemu na przeszkodzie stoi zakaz z art. 454 § 1 k.p.k.

Treść zarzutu podniesionego w skardze dowodzi, że skarżący w istocie nie kwestionuje podstawy prawnej wydania wyroku kasatoryjnego, a sposób rozpoznania wniesionych środków odwoławczych (z zarzutem tym korespondują zresztą obszerne wywody uzasadnienia skargi). Tezę tę potwierdza w oczywisty sposób ten fragment zarzutu, w którym stwierdza się, iż „zebrany w sprawie materiał dowodowy – także na etapie postępowania apelacyjnego – nie pozwalał na przyjęcie, że oskarżony miałby dopuścić się zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów – przez co brak było podstaw do uwzględnienia którejkolwiek z apelacji”. Takie sformułowanie zarzutu pozostaje w sprzeczności z istotą środka zaskarżenia, jakim jest skarga na wyrok kasatoryjny. W postępowaniu zainicjowanym skargą Sąd Najwyższy jest uprawniony od badania wyłącznie tego, czy skarżone orzeczenie zapadło w wyniku stwierdzenia uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., z powodu zakazu wynikającego z art. 454 § 1 k.p.k., czy w związku z koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Oznacza to, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do dokonywania oceny trafności rozpoznania zarzutu apelacji przez sąd odwoławczy (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17).

Potrzeba przeprowadzenia na nowo całego przewodu sądowego nie była podstawą wydania orzeczenia kasatoryjnego, lecz stanowi jedynie konsekwencję tego rozstrzygnięcia. W zaleceniach i zapatrywaniach prawnych Sąd Okręgowy wprost wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe, uwzględniając poczynione przez niego uwagi, zgromadzone dowody oceni indywidualnie, ale także w odniesieniu do całokształtu okoliczności sprawy, z poszanowaniem zasad obiektywizmu i dopiero w następstwie prawidłowej oceny dokonanej z poszanowaniem reguł swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.) poczyni niewadliwe ustalenia faktyczne. Jednocześnie wskazał na konieczność przesłuchanie oskarżonego (o ile wyrazi on

wolę uczestniczenia w rozprawie i składania wyjaśnień), a po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd winien dokonać ponownej, zgodnej z dyspozycją art. 7 k.p.k., oceny wszystkich dowodów ujawnionych w toku rozprawy, uwzględniając przy tym wszystkie okoliczności sprawy.

Powyższe oznacza, że zaskarżone skargą orzeczenie nie narusza art. 437 § 2 k.p.k., skoro Sąd Okręgowy wprost połączył tę podstawę wydania wyroku kasatoryjnego z regułą *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. Odwołanie się do opisanej podstawy wydania orzeczenia kasatoryjnego nie oznacza, że sąd, któremu sprawę przekazano do ponownego rozpoznania musi oskarżonego skazać, ponieważ stosownie do art. 539f k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k. wiążące dla tego sądu są jedynie zapatrywania prawne i wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił skargę obrońcy oskarżonego.

[WB}

[a.ł]